

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

6. listopadu 2014(*)

„Sociální zabezpečení – Nařízení (EHS) č. 1408/71 – Rodinné dávky – Pravidla pro případ souběhu nároků na rodinné dávky“

Ve věci C-4/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 27. září 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 2. ledna 2013, v řízení

Agentur für Arbeit Krefeld – Familienkasse

proti

Susanne Fassbender-Firman,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, A. Rosas (zpravodaj), E. Juhász, D. Šváby a C. Vajda, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za řeckou vládu T. Papadopoulou, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi V. Kreuzhitzem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. dubna 2014,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 76 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3), ve znění nařízení Rady (ES) č. 1606/98 ze dne 29. června 1998 (Úř. věst. L 209, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 308, dále jen „nařízení č. 1408/71“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Agentur für Arbeit Krefeld – Familienkasse (Úřad práce v Krefeldu – pokladna rodinných dávek, dále jen „Familienkasse“) a S. Fassbender-Firman s bydlištěm v Belgii, která je zaměstnána v Německu, jehož předmětem je žaloba na vrácení rodinných přídatků, které byly S. Fassbender-Firman vyplaceny Familienkasse.

Právní rámec

Unijní právo

3 Článek 13 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Obecná pravidla“, stanoví:

„1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17

a) osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu nebo i když podnik nebo zaměstnavatel, který ji zaměstnává, má sídlo nebo místo podnikání na území jiného členského státu;

[...]“

4 Článek 73 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„Zaměstnaná osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná podléhající právním předpisům členského státu má nárok pro své rodinné příslušníky, kteří mají bydliště v jiném členském státě, na rodinné dávky stanovené právními předpisy prvního členského státu, jako by měli bydliště na jeho území, není-li v příloze VI stanoveno jinak.“

5 Článek 76 tohoto nařízení zní takto:

„1. Pokud jsou po stejnou dobu pro stejného rodinného příslušníka a z důvodu výkonu povolání rodinné dávky stanoveny právními předpisy členského státu, na jehož území mají rodinní příslušníci bydliště, pozastavuje se nárok na rodinné dávky náležející v souladu s právními předpisy jiného členského státu, případně podle článků 73 nebo 74, do výše stanovené právními předpisy prvního členského státu.

2. Jestliže žádost o dávky není podána v členském státě, na jehož území mají rodinní příslušníci bydliště, může příslušná instituce jiného členského státu použít odstavce 1, jako by dávky byly přiznány v prvním členském státě.“

6 Článek 10 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71 (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97 (dále jen „nařízení č. 574/72“), stanoví:

„a) Nárok na rodinné dávky nebo přídatky náležející podle právních předpisů [členského státu], podle kterých nepodléhá získání nároku na ně podmínce pojištění, zaměstnání nebo

samostatné výdělečné činnosti, se pozastavuje, jestliže po stejnou dobu nebo [a] pro stejného rodinného příslušníka dávky náležejí buď pouze podle vnitrostátních právních předpisů jiného členského státu, nebo podle článků 73, 74, 77 nebo 78 nařízení [č. 1408/71], do výše těchto dávek.

b) Pokud je však výdělečná činnost vykonávána na území prvního členského státu:

i) v případě dávek náležejících buď pouze podle vnitrostátních právních předpisů jiného členského státu, nebo podle článků 73 nebo 74 nařízení, osobě mající nárok na rodinné dávky nebo osobě, které jsou dávky vypláceny, pozastavuje se nárok na rodinné dávky náležející buď pouze podle vnitrostátních právních předpisů uvedeného jiného členského státu, nebo podle uvedených článků, do výše částky rodinných dávek stanovených právními předpisy členského státu, na jehož území má rodinný příslušník bydliště. Náklady na dávky vyplácené členským státem, na jehož území má rodinný příslušník bydliště, nese uvedený členský stát;

[...]“

7 Je třeba podotknout, že nařízení č. 1408/71 bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72) a nařízení č. 574/72 bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 (Úř. věst. L 284, s. 1), přičemž tato nová nařízení vstoupila podle článku 91 nařízení č. 883/2004 a článku 97 nařízení č. 987/2009 v platnost dne 1. května 2010. Vzhledem k době rozhodné z hlediska skutkového stavu ve věci v původním řízení se však na projednávanou věc vztahují nařízení č. 1408/71 a 574/72.

Německé právo

8 Zákon o dani z příjmů (Einkommensteuergesetz), ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, ve svém § 65, nadepsaném „Jiné dávky pro děti“, stanoví:

„1. Rodinné přídavky nejsou vypláceny na dítě, které má nárok na výplatu některé z následujících dávek, nebo dítě, které by mělo na výplatu takové dávky nárok, pokud by o ně bylo řádně požádáno:

1) přídavky na vyživované dítě na základě zákonného úrazového pojištění nebo přídavky na dítě na základě zákonného starobního nebo invalidního pojištění;

2) dávky na děti poskytované v zahraničí srovnatelné s rodinnými přídavky nebo některou z dávek uvedených v bodě 1;

[...]“

9 Zákon o rodinných přídavcích na vyživované děti (Bundeskindergeldgesetz), ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, ve svém § 4, nadepsaném „Jiné dávky pro děti“, stanoví:

„Rodinné přídavky nejsou vypláceny na dítě, které má nárok na výplatu některé z následujících dávek, nebo dítě, které by mělo na výplatu takové dávky nárok, pokud by o ni bylo řádně požádáno:

- 1) přídavky na vyživované dítě na základě zákonného úrazového pojištění nebo přídavky na dítě na základě zákonného starobního nebo invalidního pojištění;
- 2) dávky na děti poskytované v zahraničí srovnatelné s rodinnými přídavky nebo některou z dávek uvedených v bodě 1;

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Susanne Fassbender-Firman, německá státní příslušnice, a její manžel, belgický státní příslušník, mají syna narozeného v roce 1995. Rodina, která žila v Německu, se v červnu 2006 přestěhovala do Belgie a nyní má bydliště v tomto členském státě. S. Fassbender-Firman vykonává v Německu zaměstnání, které podléhá povinnosti odvodu příspěvků na sociální zabezpečení. Její manžel pracuje od listopadu 2006 pro belgickou agenturu práce, předtím byl nezaměstnaný.

11 Susanne Fassbender-Firman v Německu vždy pobírala rodinné přídavky na své dítě. Její manžel o vyplácení těchto přídávků v Belgii nepožádal, a žádné přídavky proto nepobíral.

12 Když se Familienkasse dozvěděla o přestěhování rodiny do Belgie, zrušila s účinkem od července 2006 rozhodnutí o poskytování rodinných přídávků paní Fassbender-Firman a požádala o vrácení rodinných přídávků, které jí byly vyplaceny od července 2006 do března 2007 (dále jen „sporné období“).

13 V rámci správního odvolání, které S. Fassbender-Firman podala, zastávala Familienkasse názor, že i když S. Fassbender-Firman měla podle německé právní úpravy nárok na rodinné přídavky za sporné období, existoval rovněž nárok na tyto přídavky v Belgii. Tento nárok dosahoval podle Familienkasse 77,05 eura měsíčně od července do září 2006 a 78,59 eura měsíčně od října 2006 do března 2007. Podle Familienkasse měl být nárok na německé rodinné přídavky podle článků 76 až 79 nařízení č. 1408/71 pozastaven do výše částky belgických rodinných přídávků a vyplacen mohl být pouze rozdíl mezi částkami dlužnými v Německu a v Belgii. Familienkasse upřesnila, že skutečnost, že o belgické rodinné přídavky nebylo požádáno, je s ohledem na čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 irelevantní. Účelem tohoto ustanovení je totiž právě zabránit tomu, aby byl systém rozdělení příslušností zavedený nařízením č. 1408/71 obcházen tím, že pojištěnec nepodá žádost o rodinné přídavky.

14 Finanzgericht, na který se S. Fassbender-Firman obrátila, rozhodl, že rozhodnutí Familienkasse o odnětí a vrácení dotčených rodinných přídávků je protiprávní.

15 Tento soud totiž rozhodl, že podle relevantních ustanovení byly sice splněny skutkové podmínky pouze pro částečné přiznání německých rodinných přídávků, avšak Familienkasse nevykonala posuzovací pravomoc, která jí byla svěřena na základě čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71, neboť uvedený článek 76 je relevantním ustanovením k zamezení souběhu, jednali si o nároky vyplývající z více výdělečných činností. Familienkasse se neprávem domnívala, že má povinnost započítat belgické rodinné přídavky, a jednala proto protiprávně.

16 Finanzgericht má za to, že rozhodnutí odečíst od částky německých rodinných přídávků částku přídávků, které by byly přiznány v Belgii, spadá podle čl. 76 odst. 2 nařízení

č. 1408/71 do posuzovací pravomoci správy. Finanzgericht měl tedy za to, že Familienkasse v takovéto situaci nejedná v rámci vázané pravomoci.

17 Ve svém opravném prostředku podaném u předkládajícího soudu proti rozsudku Finanzgericht Familienkasse tvrdí, že čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 nemůže být chápán v tom smyslu, že správě při posuzování právních důsledků, které vyvozuje ze skutkového stavu, přiznává diskreční pravomoc ve smyslu německého daňového práva a práva sociálního zabezpečení. Článek 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71 totiž obsahuje základní pravidla umožňující řešení problémů souběhu nároků na rodinné dávky. Z uvedených pravidel vyplývá, že nárok na německé rodinné přídatky se pozastavuje až do výše částky rodinných přídatků, na které může S. Fassbender-Firman uplatnit nárok ve svém státě bydliště v rozsahu, v němž je vyplácení takovýchto dávek stanoveno v případě výkonu povolání. To znamená, že v zásadě sice existuje nárok na rodinné přídatky, avšak ve skutečnosti nemusí být nutně uplatněn. I když se jedná o nárok, který nemusí být uplatněn, k jeho pozastavení jako takovému dochází automaticky.

18 Na tomto základě má Familienkasse za to, že výraz „může“ použitý v čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71, který stanoví možnost použít odstavce 1 tohoto článku, nemůže být vykládán tak, že přiznává správě diskreční pravomoc, a že pouze znamená, že členský stát, jehož přídatky jsou pozastaveny, smí poskytnout pouze část rodinných dávek, která mu přísluší, a to i v případě, že v členském státě bydliště rodiny žádná žádost o rodinné dávky nebyla podána.

19 Familienkasse dodává, že čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 umožňuje z důvodu spravedlivého rozdělení nákladů na rodinné dávky zabránit tomu, aby osoba mající nárok na rodinné dávky mohla tím, že podá či nepodá žádost o rodinné dávky, rozhodnout, který členský stát ponese náklady na vyplácení těchto dávek.

20 Susanne Fassbender-Firman naopak považuje rozsudek Finanzgericht za správný. Ze znění čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 vyvozuje, že spadá do posuzovací pravomoci správních orgánů členského státu rozhodnout, zda od jím poskytované částky rodinných dávek odečte či neodečte výši dávek, které by byly vypláceny jiným členským státem. V rámci této posuzovací pravomoci musí být zohledněna možnost odmítnout, aby potenciální příjemce rodinných dávek mohl určovat stát, jenž je povinen tyto dávky vyplatit.

21 Podle názoru předkládajícího soudu přiznává čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 příslušné instituci pravomoc rozhodnout, zda v případě, že žádost o přídatky nebyla podána v členském státě bydliště rodinných příslušníků migrujícího pracovníka, použije čl. 76 odst. 1 uvedeného nařízení a pozastaví tak zcela nebo částečně nárok na rodinné přídatky, které musí tato instituce vyplatit.

22 Uvedený soud je toho názoru, že se pojem „stanovené dávky“, který je uveden v čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71, nevztahuje na dávky, o které nebylo požádáno. Článek 76 odst. 2 představuje zvláštní pravidlo, které se použije pro zvláštní případ, kdy potenciální příjemce dávek nepodal žádost o dávky, což vyplývá zejména z historie vzniku tohoto ustanovení. Vložením odstavce 2 do článku 76 nařízení č. 1408/71 chtěl unijní zákonodárce reagovat na předchozí judikaturu Soudního dvora (viz rozsudky Salzano, 191/83, EU:C:1984:343; Ferraioli, 153/84, EU:C:1986:168, a Kracht, C-117/89, EU:C:1990:279), podle níž nárok na rodinné dávky v členském státě zaměstnání tohoto pracovníka nemůže být pozastaven, pokud

nebyla podána žádost o dávky v členském státě bydliště rodinných příslušníků migrujícího pracovníka.

23 Předkládající soud poukazuje na skutečnost, že otázku posuzovací pravomoci, kterou přiznává čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71, zmínil již ve věci, která vedla k vydání rozsudku Schwemmer (C-16/09, EU:C:2010:605), avšak Soudní dvůr se touto otázkou v uvedeném rozsudku nemusel zabývat.

24 Předkládající soud rovněž upřesňuje, že podle německého právního chápání není použitím výrazu „může“ v textu zákona či nařízení nutně vyjádřena skutečnost, že je správnímu orgánu přiznána posuzovací pravomoc, protože autor zákona či nařízení tento výraz někdy používá také jako synonymum výrazů „je zmocněn“ nebo „je oprávněn“. Předkládající soud má nicméně za to, že nic, co by spadalo do rozsahu působnosti čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71, jakožto pravidla přednosti v případě souběhu nároků, nespovídá ve prospěch takového výkladu. Kromě toho, i když nejsou definována kritéria, která by mohla být použita pro výkon posuzovací pravomoci, skutečnost, že na základě výkladu článku 76 nařízení č. 1408/71 lze dovést existenci několika kritérií způsobilých pro použití, může naznačovat, že se skutečně jedná o ustanovení, které správním orgánům přiznává posuzovací pravomoc.

25 Předkládající soud má za to, že jestliže čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 přiznává příslušné instituci pravomoc rozhodnout, zda v případě, že v členském státě bydliště nebyla žádost o dávky podána, použije čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71, bude třeba upřesnit, na jakých úvahách musí tato instituce své rozhodnutí založit. Dodává, že v takovémto případě vyvstává rovněž otázka rozsahu soudního přezkumu, jež je možné v souvislosti s takovýmto rozhodnutím provést.

26 Za těchto podmínek se Bundesfinanzhof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 vykládán v tom smyslu, že je na uvážení příslušné instituce členského státu zaměstnání, zda použije čl. 76 odst. 1 uvedeného nařízení, jestliže v členském státě bydliště rodinných příslušníků nebyla žádost o poskytnutí rodinných dávek podána?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku: na základě jakých posuzovacích kritérií může instituce členského státu zaměstnání příslušná pro rodinné dávky uplatnit čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71, jako by dávky byly přiznány v členském státě bydliště rodinných příslušníků?

3) Pro případ, že Soudní dvůr odpoví na první otázku kladně: v jakém rozsahu podléhá rozhodnutí příslušné instituce vydané v rámci diskreční pravomoci soudnímu přezkumu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

27 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 vykládán v tom smyslu, že příslušná instituce členského státu zaměstnání migrujícího pracovníka disponuje v případě, že v členském státě bydliště rodinných

příslušníků tohoto pracovníka nebyla podána žádost o rodinné dávky, posuzovací pravomocí, pokud jde o použití pravidla k zamezení souběhu stanoveného v čl. 76 odst. 1 uvedeného nařízení.

Úvodní poznámky

28 Úvodem je třeba připomenout, že článek 73 nařízení č. 1408/71 sice uvádí, že pracovník podléhající právním předpisům členského státu má nárok pro své rodinné příslušníky, kteří mají bydliště v jiném členském státě, na rodinné dávky stanovené právními předpisy prvního členského státu, jako by měli bydliště na jeho území, avšak uvedené ustanovení, zavádějící obecné pravidlo v oblasti rodinných dávek, není pravidlem absolutním (viz rozsudky Schwemmer, EU:C:2010:605, body 41 a 42, a Wiering, C-347/12, EU:C:2014:300, bod 40).

29 Jakmile existuje nebezpečí souběhu nároků stanovených právními předpisy členského státu bydliště s nároky vyplývajícími z právních předpisů členského státu zaměstnání, musí být článek 73 uvedeného ustanovení srovnán s pravidly vyloučení souběhu, uvedenými v tomto nařízení a v nařízení č. 574/72, tedy zejména s článkem 76 nařízení č. 1408/71 a článkem 10 nařízení č. 574/72 (viz rozsudky Schwemmer, EU:C:2010:605, bod 43, a Wiering, EU:C:2014:300, bod 42).

30 Článek 76 nařízení č. 1408/71 obsahuje podle samotného znění svého nadpisu „[p]řavidla přednosti v případě souběhu nároku na rodinné dávky podle právních předpisů příslušného státu a podle právních předpisů členského státu bydliště rodinných příslušníků“. Ze znění tohoto článku vyplývá, že jeho cílem je vyřešení otázek týkajících se souběhu nároků na rodinné dávky náležející jednak zejména podle článku 73 tohoto nařízení, a jednak podle vnitrostátních právních předpisů státu bydliště rodinných příslušníků zakládajících nárok na rodinné dávky na základě výkonu výdělečné činnosti (viz rozsudky Dodl a Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, bod 53, a Schwemmer, EU:C:2010:605, bod 45).

31 Ve věci v původním řízení měla paní Fassbender-Firman v Německu během sporného období nárok na vyplácení rodinných přídatků na svého syna podle článku 73 nařízení č. 1408/71. Z předkládacího rozhodnutí kromě toho vyplývá, že během uvedeného období a na stejné dítě měl v Belgii na takovéto dávky nárok rovněž manžel paní Fassbender-Firman, a to na základě výkonu výdělečné činnosti nejprve vzhledem k svému postavení nezaměstnaného pracovníka pobírajícího podporu a poté na základě výkonu výdělečné činnosti v tomto členském státě.

32 Z těchto skutečností vyplývá, že se článek 76 nařízení č. 1408/71 vztahuje na skutkové okolnosti takové věci, jako je věc dotčená v původním řízení.

33 Pravidlo k zamezení souběhu uvedené v čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71 stanoví, že pokud jsou po stejnou dobu pro stejného rodinného příslušníka a z důvodu výkonu povolání rodinné dávky stanoveny právními předpisy členského státu bydliště, pozastavuje se nárok na rodinné dávky náležející – podle článku 73 uvedeného nařízení – v souladu s právními předpisy členského státu zaměstnání migrujícího pracovníka, do výše stanovené právními předpisy členského státu bydliště.

34 Ve věci v původním řízení je podle tohoto pravidla tedy nárok na rodinné přídatky, na které má S. Fassbender-Firman podle německých právních předpisů nárok, v zásadě pozastaven až do výše rodinných přídatků stanovených belgickými právními předpisy.

35 Z předkládacího rozhodnutí nicméně vyplývá, že manžel S. Fassbender-Firman v Belgii o rodinné přídatky nepožádal ani je nepobíral.

36 Článek 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 přitom stanoví, že jestliže žádost o dávky není podána v členském státě, na jehož území mají rodinní příslušníci bydliště, může příslušná instituce členského státu zaměstnání použít ustanovení odstavce 1 uvedeného článku, jako by dávky byly přiznány v členském státě bydliště.

37 Soudní dvůr rozhodl, že účelem posledně uvedeného ustanovení je umožnit členskému státu zaměstnání pozastavit nárok na rodinné dávky, i pokud žádost o výplatu těchto dávek nebyla podána v členském státě bydliště, a v důsledku toho posledně uvedený stát žádné dávky nevyplácel (viz rozsudky Schwemmer, EU:C:2010:605, bod 56, a Perez Garcia a další, C-225/10, EU:C:2011:678, bod 49).

38 Soudní dvůr sice před tím, než byl nařízením Rady (EHS) č. 3427/89 ze dne 30. října 1989 (Úř. věst. L 331, s. 1) do článku 76 nařízení č. 1408/71 vložen odstavec 2, rozhodl, že k pozastavení nároku na rodinné dávky, na které existuje nárok v členském státě zaměstnání jednoho z rodičů, nedochází, pokud druhý z rodičů bydlí s dětmi v jiném členském státě a vykonává v něm výdělečnou činnost, avšak nepobírá v něm rodinné dávky na děti proto, že nejsou splněny všechny podmínky, které pro skutečné vyplacení uvedených dávek vyžadují právní předpisy tohoto členského státu, včetně podmínky podání předchozí žádosti (rozsudky Salzano, EU:C:1984:343, bod 11; Ferraioli, EU:C:1986:168, bod 15, a Kracht, EU:C:1990:279, bod 11), avšak tato změna článku 76 nařízení č. 1408/71 byla provedena proto, aby pozastavení nároku na rodinné dávky stanovené v čl. 76 odst. 1 tohoto nařízení umožnila i tehdy, jestliže v členském státě bydliště nebyla podána žádost o dávky.

39 Vzhledem ke znění čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71, podle něhož „příslušná instituce“ členského státu zaměstnání „může“ použít ustanovení čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71, je tedy třeba určit, zda taková instituce, jako je ta, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, tedy Familienkasse, disponuje, jak před předkládajícím soudem tvrdila S. Fassbender-Firman, posuzovací pravomocí, pokud v případě, že v členském státě bydliště nebyla podána žádost o rodinné dávky, rozhodne o pozastavení nároku na rodinné dávky, na něž podle právních předpisů členského státu zaměstnání existuje nárok, až do výše stanovené právními předpisy členského státu bydliště.

Odpověď Soudního dvora

40 Ze znění čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 vyplývá, že pozastavení nároku na rodinné dávky, na něž podle právních předpisů členského státu zaměstnání existuje nárok, až do výše stanovené právními předpisy členského státu bydliště neukládá, nýbrž takovéto pozastavení dovoluje.

41 Jak konstatoval generální advokát v bodech 48 a 49 svého stanoviska, čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 umožňuje i v případě, že nedochází ke skutečnému souběhu rodinných dávek, zbavit migrujícího pracovníka nebo jeho rodinné příslušníky nároku na rodinné dávky, který vyplývá z právních předpisů členského státu, s tím důsledkem, že budou pobírat částku

rodinných dávek nižší, než je částka stanovená právními předpisy členského státu zaměstnání i členského státu bydliště rodinných příslušníků. S ohledem na tyto účinky musí být toto ustanovení vykládáno restriktivně.

42 V této souvislosti je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury může být dávka považována za dávku sociálního zabezpečení tehdy, je-li příjemci poskytnuta na základě právními předpisy vymezené situace, aniž by došlo k individuálnímu a diskrečnímu posouzení osobních potřeb, a vztahuje-li se k některému z rizik výslovně uvedených v čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1408/71 (viz rozsudek Lachheb, C-177/12, EU:C:2013:689, bod 30 a citovaná judikatura).

43 Požadavek, aby rodinná dávka byla poskytována na základě právními předpisy vymezené situace, přitom znamená, že nejen podmínky jejího poskytování, ale popřípadě také podmínky jejího pozastavení musí být vymezeny právními předpisy členských států, v projednávaném případě právními předpisy členského státu zaměstnání.

44 Požadavek právní jistoty a transparentnosti totiž ukládá, že pro migrující pracovníky a jejich rodinné příslušníky musí být nastolena právně jasná a přesná situace, která jim umožní znát nejen všechna jejich práva, ale popřípadě i jejich omezení (obdobně viz rozsudek Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, body 58 a 59).

45 V důsledku toho nárok pojištěnců na rodinné dávky nemůže záviset na posuzovací pravomoci příslušné instituce, jak ve svém písemném vyjádření uvádí Evropská komise.

46 Je tedy třeba mít za to, že čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 opravňuje členský stát zaměstnání, aby ve svých právních předpisech stanovil pozastavení nároku na rodinné dávky příslušnou institucí v případě, že v členském státě bydliště nebyla podána žádost o rodinné dávky. Za takovýchto okolností uvedená instituce nedisponuje posuzovací pravomocí, pokud jde o použití – na základě čl. 76 odst. 2 uvedeného nařízení – pravidla k zamezení souběhu stanoveného v čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1408/71, nýbrž je povinna toto posledně uvedené pravidlo použít, pokud je toto použití stanoveno právními předpisy členského státu zaměstnání a jsou splněny podmínky, které pro toto použití stanoví uvedené právní předpisy.

47 V projednávaném případě – s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud – z písemné odpovědi německé vlády na otázku položenou Soudním dvorem vyplývá, že pozastavení nároku na rodinné dávky v případě, že v členském státě bydliště nebyla podána žádost o rodinné dávky, je stanoveno německými právními předpisy, konkrétně § 65 zákona o dani z příjmů, ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, a § 4 zákona o rodinných přídavcích na vyživované děti, ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, které byly vykládány a uplatňovány v souladu s unijním právem v návaznosti na rozsudek Hudzinski a Wawrzyniak (C-611/10 a C-612/10, EU:C:2012:339) tak, aby byl v daném případě vždy vyplacen případný rozdíl mezi německými rodinnými přídávky a rodinnými přídávky přiznanými jiným členským státem.

48 Za takového předpokladu musí taková instituce, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, pozastavit nárok na rodinné dávky, na něž podle právních předpisů členského státu zaměstnání existuje nárok, až do výše stanovené právními předpisy členského státu bydliště.

49 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 76 odst. 2 nařízení č. 1408/71 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát zaměstnání opravňuje, aby ve svých právních předpisech stanovil pozastavení nároku na rodinné dávky příslušnou institucí v případě, že v členském státě bydliště nebyla podána žádost o rodinné dávky. Za takovýchto okolností, pokud členský stát zaměstnání stanoví takovéto pozastavení nároku na rodinné dávky ve svých vnitrostátních právních předpisech, je příslušná instituce povinna toto pozastavení podle tohoto čl. 76 odst. 2 provést, pokud jsou splněny podmínky pro jeho provedení stanovené těmito právními předpisy, a nedisponuje v této souvislosti posuzovací pravomocí.

Ke druhé a třetí otázce

50 Vzhledem k odpovědi podané na první otázku není třeba odpovídat na druhou a třetí otázku.

K nákladům řízení

51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 76 odst. 2 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1606/98 ze dne 29. června 1998, musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát zaměstnání opravňuje, aby ve svých právních předpisech stanovil pozastavení nároku na rodinné dávky příslušnou institucí v případě, že v členském státě bydliště nebyla podána žádost o rodinné dávky. Za takovýchto okolností, pokud členský stát zaměstnání stanoví takovéto pozastavení nároku na rodinné dávky ve svých vnitrostátních právních předpisech, je příslušná instituce povinna toto pozastavení podle tohoto čl. 76 odst. 2 provést, pokud jsou splněny podmínky pro jeho provedení stanovené těmito právními předpisy, a nedisponuje v této souvislosti posuzovací pravomocí.

Podpisy.